

PREZENTACIJA RESTAURATORSKOG PROJEKTA „ČETIRI EVANĎELISTA U OPUSU MATTIJE PRETIJA“

„Dubrovački evanđelisti“ u Kneževom dvoru

Evanđelisti iz Sv. Vlaha, naprotiv, ostavljaju dojam solidne izvedbe, te se svrstavaju u kategoriju dobro izvedenih radioničkih replika bez udjela samog majstora

Projekt „Dubrovački evanđelisti“ naziv je izložbe koju su Hrvatski restauratorski zavod, Restauratorski odjel Dubrovnik a u suradnji sa Dubrovačkim muzejima otvorili u Kneževom dvoru u srijedu, 23. travnja. Otvaranju izložbe prethodilo je uvodno predavanje Mare Kolić Pustić iz Restauratorskog odjela koja je zajedno sa svojim kolegama Carlo Lalli i Nancy von Breska-Ficović prezentirala projekt od samog otkrivanja vrijednih slika do njihove restauracije.

Izložba je posvećena uspomeni na Vlahu Pustića (1959. - 2014.), suosnivaču i voditelju Restauratorskog odjela u Dubrovniku.

Projekt se bavi dvjema cjelinama s prikazom četiriju evanđelista iz crkava Gospe od Karmena i Svetog Vlaha, pripisanim radionici priznatog talijanskog baroknog umjetnika i viteza Malteškog reda, Mattije Pretija.

Hrvatski restauratorski zavod je 2005. godine započeo restauraciju cjeline iz Gospe od Karmena i tada se razotkrila njena izvrsna kvaliteta. Opificio delle Pietre Dure (OPD) iz Firence je 2008. godine otkrio da materi-

jali korišteni za dvije dubrovačke cjeline nemaju malteško porijeklo, kako se početno pretpostavljalo. Konačno, 2011. godine, sufinanciranjem europske organizacije Archlab Charisma omogućena su daljnja istraživanja u OPD-u na temu pitanja originala, replika i kopija kroz proučavanje uzoraka sa slika Mattije i Gregorija Pretija i njihovih radionica.

Na početku projekta, bila je poznata samo jedna slika iz negdašnje Pretijeve cjeline Evanđelista: Sv. Marko u Italiji te dvije kopije prema Pretiju, Sv. Marko i Sv. Luka, na Malti. Dubrovačke slike su, stoga, bile ključne za

rekonstrukciju ikonografije cjeline. Uz Sv. Marka u Cosenzi, otkriveno je postojanje drugog Pretijevog originala, Sv. Ivana, u Italiji. Nadalje, otkriveno je da se slika Sv. Luka evanđelist pojavila na njemačkom antikvarskom tržištu 1998. godine (nepoznati vlasnik, Italija). Osim toga, pronađene su i preostale dvije kopije evanđelista na Malti. Ova otkrića stavila su dvije dubrovačke cjeline u novi kontekst, svrstavajući ih u poprilično popularan niz slika malteškog viteza, Mattije Pretija. To je osobito znakovito uzmemo li u obzir da se dotad smatralo da barokni majstor nikad nije ponavljao svoje kompozicije.

Korelacija između dvaju dubrovačkih cjelina na samom početku istraživanja nije bila u potpunosti jasna. Pitanje je li jedna cjelina bila kopija one druge ili su obje cjeline nastale prema zajedničkom predlošku unutar iste radionice bilo je u potpunosti otvoreno. Rezultati istraživanja pokazali su da je riječ o jednakim predlošcima i identičnim materijalima koji ukazuju na zajedničko porijeklo unutar iste radionice, tj. radionice Mattije Pretija.

Iako obje cjeline nose očite elemente prototipa, uključujući i najmanje detalje, rafiniranija izvedba evanđelista iz Karmena upućuje na vrlo uspješnu radioničku repliku s intervencijama Mattije Pretija osobno. Evanđelisti iz Sv. Vlaha, naprotiv, ostavljaju dojam solidne izvedbe, te se svrstavaju u kategoriju dobro izvedenih radioničkih rep-

DU'm

lika bez udjela samog majstora.

Nadalje, pretpostavljalo se da je „serija-prototip“ bila naslikana na Malti tijekom 1670-ih godina. Rezultati istraživanja pozvali su na datiranje originalne cjeline i njenih replika natrag prema Pretijevu ranijem rimskom (prije 1651.), odnosno napuljskom (1653.-1660.) razdoblju. Stoga su i dubrovačke replike morale biti naručene u tom vremenskom okviru. Pitanje koje je ostalo nejasno je tko je naručitelj umjetnina i kad su one dospjele u Dubrovnik. Pretpostavlja se da je naručitelj vrlo vjerojatno netko od dubrovačkih plemića ili bogatih pučana koji su, kao uspješni diplomati i trgovci duž Jadrana i Mediterana, bili u kontaktu s talijanskim umjetnicima i trgovcima umjetnina. Oni su nerijetko naručivali i oltarne slike, poput Gradića i Restića, naručitelja oltarnih pala u Crkvi Gospe od Karmena gdje jedna cjelina Evanđelista također izvorno pripada.

Na otvaranju su uz Maru Kolić Pustić iz Restauratorskog odjela, Carla Lalli i Nancy von Breska-Ficović, nazočili i ravnatelj Hrvatskog restauratorskog zavoda Mario Braun, dok je izložbu otvorio rektor Crkve Svetoga Vlahu don Toma Lučić. Izložba će biti otvorena do 13. svibnja 2014.